

dandanes ni v vsej Češki še polovico toliko tiskaren, kolikor jih je bilo v sodemnajstem stoletju.

(Dalje prihodnjič.)

Predlogi in resolucije, ki so bile vzprejete pri zadnji učiteljski konferenciji v Ljubljani.

(Dalje.)

12. Deželna učiteljska konferencija skleni na višem mestu prositi, da se šolsko leto po vseh šolah skrči na deset mesecev in počitnice naj trajajo dva meseca. Dostavljeno je bilo še tej resoluciji, da se učiteljem, ki poučujejo čez postavno število otrok, pripozna primerna nagrada.

13. Predloži naj se prošnja visoki c. kr. vladi za načrt zakona, po katerem bi se izpremenil občinski red z dne 17. februarja 1866. l. toliko, da bi imeli vsi nadučitelji, učitelji in učiteljice volilno pravico, kakor jo imajo na Štajerskem celo podučitelji.

14. Na odločilnih mestih je izprositi, da dobodo učitelji z meščansko skušnjo osebno doklado.

15. a) Učni načrt za učiteljišče naj se pregleda in popravi, osobito naj se večja važnost poklada na kmetijski pouk in praktično uravna, da bodo gojenci lahko vstopili v kako višo kmetijsko šolo. Dunajski učitelji so sicer sklenili — menda iz lokalnih ozirrov —, da se kmetijski nauk na učiteljišči omeji, a na Kranjskem bi bilo koristno, da se ta pouk bolj razširi.

b) Na učiteljišči naj se osnuje nekak tečaj, v katerem bi se pripravniki vadili v fizikalnih poskusih in priučili izdelavati priprave za nauk v naravoslovju.

Pri teh predlogih se je vnela obširna debata in sta bila naposled odklonjena.

16. Vsaka šola imej potrebna učila, kakor to učni red veleva. Sicer je deželni šolski svet leta 1874. odredil, kaj mora vsaka šola neizogibno imeti za uspešno poučevanje; to pa ne zadosuje, kar potrjuje ministerski razpis iz leta 1876. Zato se priporoča: Slavni deželni šolski svet naj a) izda potreben opis učil vsaki šoli potrebnih, b) naj ukaže, da krajni šolski sveti postavijo za učila primerno vsoto v vsakoletni proračun za stvarne šolske potrebščine.

Razne reči.

— Cesarjev god se je slovesno praznoval v Ljubljani dne 4. t. m. Ob 10. uri je daroval prevzvišeni gospod knezoškof v stolni cerkvi slovesno sv. mašo, katere so se udeležili vsi načelniki tukajšnjih civilnih oblastev z mnogimi uradniki. Ob 9. uri je bila v uršulinski cerkvi vojaška sv. maša, katere sta se udeležila generala s častniki. Ljubljanski veteranski kor se je pa udeležil sv. maše v sv. Petra cerkvi, kamor in od koder ga je spremljala Domžalska godba.

— Dne 1. t. m. se je odpeljal cesar iz Prage v Liberce, da obiše mesto ter si ogleda ondctne tovarne. Med potjo se je ustavil na štirih krajih, povsod slovesno pričakovan in navdušeno pozdravljan. Sploh se je zbiralo ljudstvo med celo potjo ob železnični progi v velikih trumah, da vidi in pozdravi preljubljenega vladarja. Zato je pa vozil dvorni vlak bolj počasi nego navadno. Nobenemu pa se ni niti sanjalo, da se bode pripetilo, kar se je žali Bog zgodilo ter užalilo vse narode širnega cesarstva, ki so spremljali cesarja v duhu na njegovem potovanju ter se veselili nad veličastnim vzprejemom, katerega mu je priredilo glavno mesto kraljestva Češkega, zlata Praga, veselilo tem bolj, ker je bila preljubljenemu vladarju prilika dana, prepričati se, da mu je Češki narod udan in zvest ter da so prihajala vsa sumničenja nekaterih židovskih listov le od nekake zavidnosti in škodoželjnosti. Pri Rosenthalu namreč, zadnji postaji pred Libercami, postavila je nečloveška zlobna roka pod most nedaleč od postaje, preko katerega pelje železnica, dve bombi, ki sta se razpočili malo pred prihodom dvornega vlaka ter zelo poškodovali most, a vendar ne toliko, da ne bi bil v kratkem času toliko popravljen, da se je dvorni vlak brez strahu po njem peljal. Brzjav je raznesel ta dogodek, ki je hvala Bogu ostal brez vsake zle posledice, po celem svetu bliskoma, in vse časopisje se je ž njim bavilo. Ali nesramnež ostane le nesramnež. Akopram se je to dogodilo na nemških tleh sredi nemškega prebivalstva, akopram je vladal v Pragi za cesarjevega bivanja vzgleden red, čemur se je čudil sam presvetli cesar, akoravno je bil cesar na Čeških tleh v Pragi s takim zanosom in navdušenjem vzprejet, da so bili celo nasprotniki češkega naroda presenečeni, — vendar je bil list Plenerjeve stranke prvi, ki je ugibal, kje bi bilo iskati zločincev, ter je, če tudi le od daleč, pa vendar le rekel, da ni nemogoče, da bi ne bili zločinci češki šovinisti, ki so hoteli preprečiti cesarjev приход v Liberce. Ta list, ki se zove „Neue Freie Presse“, sklicuje se sicer na madjarske liste, ker si je svoje nesramnosti uže toliko v svesti, da se sramuje sam sebe. Mi v resnici nimamo najmanjšega povoda, da bi sumili, da so Nemci storili to, kar bi rad židovski list zapisal na rovaš Čehom, to pa uže danes izpovedamo, da bi tudi tedaj, ako bi bil ta nesrečnež v istini Nemeč, nikdar ne sodili Nemcev sploh. Pa pustimo ta žalostna razmotrivanja ter povejmo našim čitateljem, da se mnogo govori o nekem znanem socialistu, ki se je zadnje dni baje po tamošnji okolici klatil še z drugimi pajdaši ter čuje na ime dr. Adler. Gotovega pa ni še nič. Cesar se je seveda vse eno peljal v Liberce, kjer je bil izvenredno navdušeno vzprejet ter si ogledal tam znamenitnejša industrijska podjetja. Zvečer se je vrnil v Prago ter se drugi dan ravno tako navdušeno pozdravljan pri odhodu kakor pri dohodu odpeljal na Dunaj, kamor je došel zvečer okolo 11. ure ter se podal v Schönbrunn. Ulice, po katerih se je cesar na Dunaji vozil, bile so razsvetljene, ter nebrojna množica ga je čakala, da je pokazala neizrecno veselje nad

tem, da ga je milostni Bog obvaroval ter da se je zdrav vrnil med svoje Dunajčane.

— Dne 5. t. m. so se pripeljali na lov v Mürzsteg saksonski kralj Albert, bavarski princ Leopold ter knez Hohenlohe. Tega lova se bode udeležil tudi presv. cesar.

— Škof Marketski (sev. Amerika) naš rojak Janez Vertin, porejen v Dobličah v Črnomeljskem okraji, je je prišel te dni v Ljubljano.

— Za faro Ribnico je prezentovan preč. g. Martin Povše, župnik v Šenčurji pri Kranji.

— Župnijski izpit so te dni delali čč. gg. Erzar Matija, kaplan v Ribnici, Koritnik Jakob, kaplan v Starem Trgu pri Loži, in Krek Fran, kaplan v Cerkljah.

— Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko glede dolenskih železnic z dne 1. oktobra 1891. l. se glasi: Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo je z ukazom z dne 23. sept. 1891. l., št. 43.682, naročilo politični obhod delne proge dolenskih železnic od Grosupljega na Kočevje in s tem vred zvišitev razlastitvenih obravnav in ognjevarnih naprav. Podrobni načrti te proge in načrti za odkup dotičnih zemljišč so razgrnjeni na pogled v razglašanih obrokah pri c. kr. okrajnih glavarstvih v Ljubljani in Kočevji, oziroma pri občinskih uradih na Grosupljem, v Slivnici in v Račini, dalje v Vidmu, Velikih Laščah, Sv. Gregorji, Velikih Poljanah, Sušji, Jurjevici, Ribnici, Dolenji Vasi, Srednji Vasi in Kočevji. Prej omenjena delna proga se pričinja na Grosupljem, drži čez Slivnico in Čušperk ter se vrača pri Zdenski Vasi proti zahodu na Dobrepolje, od tod čez Velike Lašče na Ribnico in na Kočevje. Gori navedena komisijska opravila se bode, začevši vsakokrat ob 9. uri dopoldne, vršila po vrsti: dne 19. oktobra t. l. od Stranske Vasi do Predol v kat. občinah Stranska Vas, Grosuplje in Slivnica; dne 20. oktobra od Predol čez Čušperk do meje občin Račina-Zdenska Vas v kat. občini Račina; dne 21. oktobra od navedene občinske meje do Predstrug v katastralnih občinah Zdenska Vas in Cesta; dne 22. oktobra od Predstrug do Preserja v kat. občinah Videm, Cesta in Velike Lašče; dne 23. oktobra od Prelesja do Gornjih Lazov pri Žlebni v kat. občinah Dvorska Vas, Male Poljane in Velike Poljane; dne 24. oktobra od Gorenjih Lazov do Gorenje Vasi v kat. občinah Sušje, Velike Poljane, Jurjevica in Gorenja Vas; dne 26. oktobra od Gorenje Vasi do Lipovca in Makoše v kat. občinah Ribnica, Goriča Vas in Prigorica; dne 27. oktobra od Lipovca do Kovlerjev v kat. občinah Dolenja Vas, Kovlerji in Srednja Vas; dne 28. oktobra od Kovlerjev do Kočevja v kat. občinah Srednja Vas in Kočevje. To se naznanja udeležencem s tem pristavkom, da jim je dano na voljo, pri teh komisijah vlagati ugovore zoper zahtevane razlastitve ali opombe zoper železnični načrt sam.

— Vabilo na redni občni zbor „Glasbene Matice“, v Ljubljani, kateri bode dne 10. oktobra 1891. l. v knežjem dvorcu (II. nadstropje) ob 7. uri zvečer. — Vzpored: 1. Nagovor prvosednikov. 2. Poročilo tajnikovo

o društvenem delovanju. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev novega odbora. 5. Posamni nasveti. Čast. g. člane uljudro prosimo, da se tega zbora mnogoštevilno udeležite. Odbor.

— „General-Karte von Krain.“ Pod tem naslovom je prišel na svetlo v komisijski zalogi pl. Kleinmayr in Bambergove knjigarne zemljevid Kranjske dežele, razrejen po okrajnih glavarstvih in davkarskih okrajih, ki so natančno razvidni v barvotisku. Izdelan je zemljevid v litografskem zavodu Jul. Hühna v Zagrebu. Delo je sestavljeno dobro in bode zlasti uradom koristilo. Cena zemljevidu je 80 kr., po pošti 83 kr.

— „Slov. Gospodar“ poroča, da je letos polno sadja na Štajerskem, a da prav malo povprašujejo za nje, ter ima zato nizke cene. Tudi „Slov. Gospodar“ priporoča ljudem, naj si napravijo sadnega mošta, ki bode letos najbrže imel dobro ceno, ker bode prav malo vina. Mi smo o tej stvari v našem listu uže govorili ter priporočamo še edenkrat našemu ljudstvu prav živo, naj si napravljaj saden mošt.

— Nemški Schulverein na Spod. Štajerskem. V zadnji številki „Slov. Gosp.“ smo brali, da so začeli Nemci v Ljutomeru in okolici, katerih ni baje niti toliko, da bi se ne mogli h kratu odpeljati na enem vozu, divji lov na slovenske otroke, katere bi radi kar čez noč ponemčili s svojo „schulvereinsko“ šolo. Nemci torej še vedno mislijo, da bodo sčasoma vendar le zgradili most do Trsta. Mi se sicer tega ne strašimo, ker smo popolnoma prepričani, da je ves njih trud zastonj ter da bi bilo veliko boljše, ko bi se za nemške marke, ki se trosijo morebiti tudi v ta namen, kupilo rži in soli nemškim revežem doma. Sicer se pa nemškemu temu društvu daje preveč potuhe, kar je dokazalo ravno zadnje njegovo zborovanje v Celovci. V interesu države in notranjega miru bi bilo res želeli, da bi se temu društvu nekoliko bolj gledalo na prste.

— V Celovci so odprli 4. t. m. bolnico cesarja Franca Josipa.

— Novi kandidat, katerega je postavilo italijansko politično društvo v Istri za prihodnjo dopolnilno volitev v državni zbor, imenuje se marcheso Benedetto Polesini. Mož je jako bogat, inace pa drugi Vergottini. Da bodo Italijani uporabili vsa sredstva, dovoljena in nedovoljena, da bi dosegli svoj namen, to napovedujejo po svojih listih uže zdaj. Zato ni nemogoče, da doživimo zopet in sicer še več podobnih dogodkov, kakeršni so bili pri zadnjih državnozborskih volitvah v Poreči. Pri zadnjih občinskih volitvah v Pomjanu so Italijani vedoč, da jim gre slabo, provzročili škandal, napadli kmete, tako da so se morali postaviti v bran ter je nastal pretep in se je morala volitev pretrgati, kar je bilo Italijanom jako po godu. Kaj sličnega se lahko pripeti tudi pri državnozborski volitvi. Zato je pa državna oblast uže dovolj opozorjena in se lahko uže zdaj pripravi na vsako slučajnost. Radovedni smo, kaj bode ukrenila, da se zabrani vsako nasilstvo

— Na Trsat se je odpeljalo minolo soboto iz Ljubljane in od drugod s Kranjskega kakih 400 romarjev. Pontifikalno sv. mašo je daroval drugi dan gosp. prošt dr. Jarc. Romarji so bili prav zadovoljni s postrežljivostjo in prijaznostjo oo. frančiškanov. Pri tej priliki je izročil preč. gosp. gvardijan Ljubljanski lepo mašno opravo, katero so poklonili samostanu na Trsatu dobri verni Slovenci, ker je tamkaj pred ne dolgim časom pogorelo mnogo cerkvene obleke. Preč. generalni vikar dr. Pauker je pa kot vodja družbe sv. Rešnega Telesa podaril samostanu lepo belo kazulo.

— Slovenščina v Istri. Županstvo v Podgradu v Istri se je obrnilo do okrajnega glavarstva na Voloskem ter ga prosilo z ozirom na odlok ministerstva za notranje reči, katerega smo uže omenjali v našem listu in vsled katerega ni nemški jezik deželni jezik v Istri, da bi mu dopisovalo v slovenskem jeziku. Glavarstvo je pa odgovorilo županstvu, da bode ustrezalo po mogočnosti njegovi želji, kolikor bodo dopuščale okoliščine. To je res lep odgovor na ministerski odlok. Mi se taki ravnodušnosti kar ne moremo prečuditi. To županstvo se je uže enkrat pritožilo v tem pogledu pri ministerstvu, in je baje ministerstvo tudi povoljno rešilo njegovo vlogo. Rešitev je prijavilo glavarstvo županstvu sicer v slovenskem jeziku, ali drugega slovenskega dopisa ni več dobilo županstvo od njega.

— Slovenske propovedi po Tržaških cerkvah. Minoli teden je šla k Tržaškemu škofu dr. Glavini na njegovo posestvo v Skedenj deputacija odličnih okoličanov ter ga prosila, da bi se ne odpravila iz cerkve sv. Justa slovenska propoved, ter mu predala tudi prošnjo enake vsebine s 6000 podpisi. Škof je seveda rekel, da ne more ustreči želji, ter pristavil, da ne bode slovenska propoved odpravljena s tem ukrepom iz Tržaških cerkva, ampak le preložena iz ene v drugo. Rekel je tudi, da ni on sam tega sklenil, marveč ordinarijatski svet, ki se je tako hotel izogniti prepiru in pravdi s Tržaškim magistratom, ki mu je kot patron pretil, da bode odrekel vsako denarno podporo za cerkev sv. Justa ter ne bode plačeval več niti organista niti pevcev cerkvenih. Slovenska propoved bode pa spet prenesena v cerkev starega sv. Antona, kjer je uže bila, in sicer do leta 1846. Mestni magistrat Tržaški se je sicer uže obrnil do njega, naj se ne uvede pri starem sv. Antonu slovenska propoved in slovensko petje, ali on — namreč škof — je magistratu uže povedal, kar mu je šlo. Zagotovil je deputacijo, da se ne bode nikdar odpravila iz cerkve starega sv. Antona slovenska propoved, dokler bode on Tržaški škof. Po našem mnenju bi ne bilo ravno konec sveta, ako bi se slovenska propoved ne umaknila tudi iz cerkve sv. Justa, kjer je bila uže udomačena, ker vendar ne gre, da bi se v tem oziru ustrezalo želji krščenih in nekrščenih židov, ki imajo danes večino v Tržaškem mestnem magistratu.

— Čehi v Zagrebu. Prve dni tega tedna so se mudili v Zagrebu Čehi, ki so prišli ogledat si Zagrebško

razstavo ter vrniti ob enem tudi poset bratom Hrvatom. Nemško-židovskim listom ni to po godu. Njihova bedasta pisava polna sumničenj — postaja od dne do dne smešnejša, in kaže, da se Nemci Slovanov vendar le boje. Sicer je pa njih strah prazen. Nemci naj si izbijejo enkrat za vedno iz glave misel, kakor da bi mi Slovani potrebovali njihovega jerobstva, izbijejo pa naj si tudi iz glave misel, kakor da bi bili pripravni avstrijski Slovani tlako delati na enej strani Nemcem na drugi Madjarom. Je li more biti to kaj posebno lepo in pošteno kar počenjajo Nemci z njih „šulferajnom“. Namen tega društva je nam dobro znan in nas je v tem prepričanji potrdil letos trdi Nemeč iz „rajha“ z njegovim govorom pri občnem zboru tega društva v Celovci. Se ve da enega po enem slovanskih rodov v Avstriji bi bilo lagje pohrustati nego pa — vse ako so vsi združeni v bran postavijo takim nakanam. Kakor je pa naravski nagon v vsaki stvari ter pri najmanjšem črviči, da brani svoj obstanek z vsemi sredstvi, kako naj bi drugače bilo pri posameznem človeku ter pri narodih. Važnega pomena je pa to, da Slovani živeči v Avstriji, čuvajo braneči lastni obstanek, ob enem tudi obstanek Avstrije. Kdor drugače misli, se moti.

— 100.000 goldinarjev in 50.000 goldinarjev sta glavna dobitka velike Praške loterije. Opozarjamo naše č. bralce, da bode srečkanje uže drugi teden.

— Dobava za c. in kr. vojsko. C. in kr. vojno ministerstvo si namerava dobavo sukna za potrebe vojaških akademij, vojaških realk in vojaške sirotišnice zagotoviti za prihodnjih 6 let, t. j. od l. 1892. do 1897. potom pogodbe. Dotične ponudbe je vložiti najkasneje do 30. novembra 1891. l. pri vojnem ministerstvu. Vzorci se lahko pogledajo v monturnem skladišči št. 1 v Brnu, od koder se proti plačilu tudi določijo. Pogodbeni načrt se lahko pogleda tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— Znižanje tovarne voznine. Generalno ravnateljstvo avstrijskih drž. železnic je dovolilo naslednje v naredbenem listu c. kr. trgovskega ministerstva za železnice in brodarstvo objavljene znižane tovarne voznine, in sicer: za cement iz Kamnika v Trst j. k., Trst sv. Andrej in Trst prosta luka, dovolil se je vozni postavek do preklica, toda najdalje do konca decembra 1891. l., če se plača voznine najmanj od 10.000 kg., za rabljeni voz in vozni list 40 kr. od 100 kg., iz Kamnika v Rovinj 51 kr. in iz Kamnika v Pulj 52 kr. Za drva so se dovolili naslednji vozni postavki: Iz Trzina v Trst j. k., Trst prosta luka 31·8 kr., v Trst sv. Andrej 34·8 kr., v Pulj 43 kr., v Rovinj 42 kr., v Kanfanar 40 kr. v Pazin 38 kr., v Buzet 34 kr., v Herpelje 31 kr.; iz Domžal v Trst j. k., Trst prosta luka 32·8 kr., v Trst sv. Andrej 35·8 kr., v Pulj 44 kr., v Rovinj 43 kr., v Kanfanar 44 kr., v Pazin 39 kr., v Buzet 35 kr., v Herpelje 32.; iz Jarš-Mengiša v Trst j. k., Trst prosta luka 33·8 kr., v Trst sv. Andrej 36·8., v Pulj 45 kr., v Rovinj 44 kr., v Kanfanar 42 kr., v Pazin 40 kr., v Buzet

36 kr., v Herpelje 33 kr.; iz Kamnika v Trst j. k., Trst prosta luka 35·8 kr., v Trst sv. Andrej 38·8 kr., v Pulj 47 kr., v Rovinj 46 kr., v Kanfanar 44 kr., v Pazin 42 kr., v Buzet 38 kr., v Herpelje 35 kr.; dalje za les (razen drv), kakor ga navaja točka 247. I. dela prena-rejenih tarif do postaj Trst j. k., Trst sv. Andrej, Trst prosta luka iz Trzina 34 kr., iz Domžal 35 kr., iz Jarš-Mengiša 36 kr. in iz Kamnika 38 kr.; slednjič za les, kakor ga navaja točka 246. I. dela prena-rejenih tarif do postaj Trst j. k., Trst sv. Andrej, Trst prosta luka iz Trzina 38 kr., iz Domžal 39 kr., iz Jarš-Mengiša 40 kr. in iz Kamnika 41 kr. Zniža se potom kartiranja.

Budimpeštanske tržne cene z dne 7. oktobra 1891.

Pšenica gld. 9.95 do 10.60, rž gl. 9.40 do 9.55, ječmen gld. 6.05 do 6.15, oves (nooi) gld. 5.90 do 6.15, proso gld. 5.75 do 6.06.

Kurzi na Dunajski borzi dne 8. oktobra

Papirna renta	gld. 91.20.
Srebrna "	" 91.—
Zlata "	" 109.30
Marcijeva renta	" 102.20.
Napoleondori (20 frankov)	" 9.31.
C. kr. cekini	" 5.57.
Nemške marke	" 57.77 ¹ / ₂

Gospodarstvo.

Poljodjeljstvo, vino-
gradarstvo, pivni-
čarstvo in vočar-
stvo.

Cviece i sočivo.

Stočarstvo.

Pčelarstvo.

Svilarstvo.

Ribarstvo.

(9—9)

Gospodarsko-šumarska

IZLOŽBA

U ZAGREBU

od 15. kolovoza 1891. do 15. listopada

Šumarstvo.

Gospodarski obrt.
Gospodarska teh-
nika i graditeljstvo.
Učevna sredstva

i

literatura gospodar-
stva i šumarstva.

Kučni obrt.

Slike i umjetnine.

Izložbena lutrija sa 1001 sgoditkom. — Glavni sgoditak u vrednosti od 10.000 franaka. — Srečka 50 nč.

Prihodnji četrtak srečkanje.

Velika Praška razstavna loterija.

Glavna dobitka

Zadnji teden

100.000 gold. in 50.000 gold.

Srečke po 1 gld.

dobijo se pri J. C. MAYER-ju v Ljubljani.